

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

§. 1. De Vicario Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

nam Sacrista & Custos non videntur habere officia distincta, si spectetur consuetudo, imò ipsum c. fin. de Off. Custod. videtur confundere.

TITULUS XXVII.

De Officio Custodis.

SUMMARIUM.

1. Quis sit Custos: quod ejus Officium.

Sciendum, Custodem, quamvis de Jure sit Minister Sacristæ, etque subordinatus teste c. 1. & Panomit. ad rubr. b. t. vi consuetudinis per se non distingui à Sacrista; apud nos autem nomen Custodis, non verò Sacristæ, uni ex Canonici tribui cõsuevit, qui munus gerere solet, ut dictum, per Sub-Custodem, & æditum laicum.

Dico. Officium Custodis proditur in c. 1. § 2. b. t. vi quorum 1. custodit lineamenta, & utensilia Ecclesiæ, ac rei Divinæ instrumenta minus pretiosa. 2. in Horis Canonicis, jubente Archidiacono, pulsat tininnabula seu campanulas. 3. in choro accendit, extinguit, & ita moderatur lampades ac laternas, ut non luceant nimis cum perditione olei, nec nimis parum cum legentium incommodo. 4. panem, vinum, & alia ad Altaris ministerium necessaria parat. 5. oblationes sive elemosynas seu decimas absente Episcopo de licentia Archidiaconi inter fratres dividit. Unde Officium Custodis utique est merum ministerium & satis humile, adeoque nec Dignitas nec Personatus: in Germania tamen vel ex consuetudine, vel ex peculiaribus statutis, Custos habet Dignitatem; sicut de Sacrista colligitur ex c. 32. de Off. deleg.

TITULUS XXVIII.

De Officio Vicarii.

SUMMARIUM.

1. Quid sit quatuorplex sit Vicarius.

2. Vicarius Episcopi alius est in Pontificalibus, alius in Spiritualibus; in Spiritualibus est vel Generalis vel Foraneus.

3. Episcopus quilibet constituere Vicarium Generalem, qui tamen Clericus sit &c. in Spiritualibus potest.

4. Jurisdictio Vicarii Generalis est Ordinaria.

5. Ique generaliter potest omnia, quæ Episcopus.

6. Ex quibus aliqua specificantur.

7. Exceptis tamen iis, quæ requirunt mandatum speciale.

8. Illa referuntur in specie.

9. Quomodo & quando finiat vel suspendatur Jurisdictio Vicarii Generalis.

10. Capitulum Sede vacante debet constituere Vicarium novum, vel confirmare priorem.

11. Sed hujus Vicarii potestas se extendit etiam ad ea, quæ Sede plena requirerent mandatum speciale.

12. Duratque, usque dum novus Episcopus possessionem adierit Episcopatus.

13. Vicarii in Divinis, seu Parochorum, alii sunt Perpetui, alii Temporales: ab utrisque differunt Cooperatores.

Lib. I. R. P. Pichler

15. Tota Cura Pastoralis actualis pertinet ad Vicarium Perpetuum, non ad Rectorem principalem, cum talis Vicarius in omnibus equiparetur Parocho.

Cum ex Clericis & Prælati Ecclesiasticis aliqui sua munia non semper per se ipsos subire possint aut velint, sed sæpius utantur Vicariis, Delegatis, aut Legatis, ideo de his persequentes tres titulos sermo erit. Est autem Vicarius in genere is, qui alterius vices gerit, in cujus locum legitima auctoritate substitutus est. Sicut verò & personæ, quæ sibi alios substituant, & munia, quæ per illos obeunt, varia sunt; ita quoque Vicarius est multiplex, præcipue 1. Vicarius Episcopi, qui recepto jam more simpliciter & quasi antonomastice appellatur Vicarius, aut Vicarius Generalis. 2. Vicarius Capituli, Sede Episcopali vacante. 3. Vicarius Parochi vel Vicarius in Divinis, seu in Beneficiis, cui nempe committuntur Divina ministeria, animarum Cura, & jurisdictio in foro interno. Is vel est Perpetuus, qui nimirum semel constitutus extra casus Jure expressos amoveri nequit, vel Temporalis, qui ad tempus duntaxat constituitur, & ad constituentis nuntium amovibilis est.

§. I.

De Vicario Episcopi.

Sciendum, Episcopi vices suppleri posse ab alio in variis muniis & negotiis. 1. In rebus ad Ordinem Episcopalem pertinentibus, & tunc appellatur Vicarius in Pontificalibus, vel Suffraganeus Episcopi. 2. In rebus ad jurisdictionem Spiritualem contentiosam fori externi spectantibus, & tunc vocatur Vicarius Jurisdictionis, vel Vicarius in Spiritualibus: qui, si pro tota diocesi vel territorio Episcopali constituitur, Vicarius Generalis salutatur, & à Trident. S. 24. c. 16. de Ref. etiam Officialis; quamquam in multis diocesis, præsertim Germaniæ, præter illum, qui vocatur Vicarius Generalis, constituatur alius sub nomine Officialis, cujus potestas restricta est ad certas causas, nempe Matrimoniales, in Consistorio, ut vocant; decidendas, & subinde etiam ad Decimales. Si verò Vicarius aliquis non pro causis totius diocesis, sed tantum pro una illius parte, & extra civitatem residentie Episcopalis designetur, dicitur Foraneus; ad quam classem aliqui revocant Decanos Rurales. Discrimen inter Vicarium Generalem igitur & Foraneum est ingens; nam jurisdictio illius est longè amplior & generalior, quam istius: ille insuper habet Dignitatem, non iste; Vicarius Generalis idem cum Episcopo tribunal habet: c. 2. de Consuet. in 6. c. 3. de Appellat. in 6. & ideo ab ipso ad Episcopatum appellari nequit. c. 2. § 3. citr. contra Foraneus distinctum ab Episcopo tribunal, & jurisdictionem delegatam solum exerceat. 3. In Temporalibus, atque tunc dicitur Vicarius cum additio in Temporalibus, & à Trid. etiam Oeconomus Nobis hic unice de Vicario jurisdictionali in Spiritualibus; seu de Vicario Generali sermo erit. De quo

Dico 1. Potest Episcopus constituere Vicarium

R. 2

hnd

rium Generalem (vel etiam plures) qui tamen Clericus, 25. annorum, & in Theologia vel Jure Canonico Doctor sit aut Licentiat. Ita communis, & probatur explicando assertio- nem. Dixi namque 1. *Potest*; siquidem non pla- cet illorum sententia, qui putant, quemlibet Episcopum teneri constituere; quare enim Episcopum iniquiter peritus, & toti oneri propter angustias diocesis ferendo par, in subsidium & supplementum, in quod assumitur Vicarius. c. 15. de Off. Ordin. teneatur constituere Vicarium se adjuvantem in exercitio jurisdictionis? 2. *Episcopus*, nempe (solus sine consilio & consensu Capituli. 3. *vel etiam plures*, intellige, æque principales, & singulos cum jurisdictione in solidum per totam diocesim; nullo enim Jure prohibetur constituere plures: qui tamen probabiliter omnes residere deberent in urbe vel Sede Episcopali. 4. *qui sit Clericus*. per c. 22. caus. 16. q. 7. & quidem Sæcularis; quamvis enim Clericus Regularis non Mendicans Men- dicantibus quippe hoc officii absolute prohi- betur Clem. 1. §. *Prioratus de Regular.*) constitui possit; id tamen sine gravi causa fieri non expe- dit, ne se cogatur immiscere negotiis à sua Pro- fessione alienis. Laicus tamen non prohibetur esse Assessor vel Consiliarius Vicarii Generalis, vel etiam Episcopi, in Ecclesiasticis quoque ne- gotiis; nam suggerendo consilia præcisè, & ea, quæ Juris sunt, non tractat propriè Ecclesiasti- ca, nec jurisdictionem in Spiritualibus exer- cet. Rectius tamen fieri existimem, si & pro Consiliariis adhiberentur personæ Ecclesiasti- cæ. 5. 25. annorum, ultimum saltem inchoat. arg. c. 7. de Elect. 6. *in Theologia vel Jure Can. Doctor* &c. vel saltem alius, quantum fieri pot- est, rerum & Jurium peritus. Trid. loc. cit.

4 Dico 2. Jurisdictio Vicarii Generalis est Or- dinaria respectu eorum, quæ potest intuitu Vicariatus, & vi mandati Generalis. Ita cum Barbosa de Offic. Episc. alleg. 54. n. 37. commu- nior contra Goffredum, Sotum, & alios. Pro- batur 1. Jurisdictio Vicarii Generalis est eadem cum jurisdictione Episcopi, tam quoad usum, quam quoad proprietatem. c. 2. §. 3. c. 1. sed ju- risdictio Episcopi est Ordinaria: ergo & Vica- rii Generalis. 2. Jurisdictio, quæ competit a- licui ratione officii sui, & quæ cum ipso officio defertur ex dispositione Juris, est ordinaria: sed Vicario competit jurisdictio ratione officii, & ei defertur cum ipso officio sine speciali conces- sione Episcopi ex dispositione Juris. c. 2. h. t. in 6. ergo.

Oppones 1. Jurisdictio ordinaria descendit à lege. l. 6. ff. de Jurisd. & jurisdictio delegata est, quæ exercetur beneficio hominis. l. 5. ff. eod. At- qui jurisdictio Vicarii Generalis non descendit à Jure vel lege, sed ab Episcopo, cujus benefi- cio exercetur: ergo ejus jurisdictio non est ordi- naria, sed delegata. 2. Jurisdictio ordina- ria est perpetua, & non expirat cum morte concedentis: sed Jurisdictio Vicarii Genera- lis expirat cum morte Episcopi eam conce- dentis: ergo. 3. Jurisdictio Vicarii Genera- lis est eadem cum jurisdictione Episcopi: ergo non potest esse ordinaria respectu Vicarii Gene-

ralis; quia alias eadem jurisdictio possideretur à duobus in solidum contra text. in l. 3. §. 5. ff. de acquir. possell. §. l. 5. §. 15. ff. Commod. R. ad 1. N. Min. Nam Vicarius Generalis jurisdictio- nem suam principaliter consequitur ex lege ju- risdictionem alligante ipsi muneri; Episcopus verò solum designat personam. arg. c. 1. de offic. legati. §. c. 2. eod. in 6. Ad 2. N. Maj. quod de- beat esse perpetua, quamvis plerumque sit perpetua; alias Legati Pontificii, Rector Aca- demicus, vel quisvis alius Superior temporalis non haberet jurisdictionem ordinariam, quod clarè est falsum. Vel d. st. Maj. jurisdictio or- dinaria, quæ alicui competit principaliter & nomine proprio, est perpetua, transeat; quæ exercetur nomine alterius & accessoriè. N. Maj. Ad 3. N. Conf. imò ex posito anteced. in- tulimus oppositum. Ratio adjecta nihil probat, quia eadem res potest à duobus possideri di- verso modo, scilicet ab uno principaliter, inde- pender, nomine proprio; ab altero accessoriè, dependenter, & nomine alterius: ab uno naturaliter, ab altero civiliter. Sic Episcopus possidet eandem jurisdictionem principaliter, independenter, nomine proprio; Vicarius au- tem accessoriè, dependenter, & nomine alte- ro, nempe Episcopi.

Dixi in assertione, *quæ potest intuitu Vicaria- tus* &c. nam quoad alia, quæ exercet non vi mandati & commissionis Generalis, ac mune- ris sui Vicariatus, sed ex mandato & commis- sione speciali ipsius Episcopi, jurisdictio Vica- rii non est ordinaria, sed delegata; nisi ipsi quæ Vicario Generali & intuitu Vicariatus hæc ipsa committantur per speciale mandatum, vel nisi in prima commissione Generali annectantur specialiter Officio Vicariatus; tunc enim ista, velut accessoria ad Officium Vicariatus Gene- rale, posset eo modo, quo potest ea, ad quæ se extendit officium & mandatum generale. per reg. 42. in 6. Plurimum autem interest, an Vi- carii jurisdictio sit ordinaria, vel delegata; nam quæ potest ex jurisdictione ordinaria, potest delegare aliis, non verò, quæ potest ex jurisdi- ctione delegata.

Dico 3. Vicarius Generalis vi Officii & Vi- cariatus sui potest omnia, quæ potest Episco- pus ut Episcopus; exceptis tamen iis, quæ spe- ciale mandatum requirunt. Adeoque ejus ju- risdictio & potestas est generalis, & quamdiu non probatur, aliquid ex iis, quæ Episcopo con- ceduntur, esse negatum Vicario Generali, pro ipsius potestate stat præsumptio. Sumitur ex c. 2. §. fin. h. t. in 6. Dixi 1. *quæ potest Episcopus*, vel, ut *Dioecesanus*, vel, ut *Ordinarius*; nam & Vicarius juxta communem venit nomine *Ordinarii* quoad ea, quæ jurisdictionis sunt: quæ ve- rò potest Episcopus ut *Delegatus Papa*: seu non jure *Ordinario*, sed delegato, vel ex privilegio speciali; ad ea se non extendit mandatum Generale, quod habet Vicarius ratione Vi- cariatus sui. Dixi 2. *exceptis tamen iis* &c. quæ nam verò requirant speciale Mandatum, dabit assertio sequens. Ex dictis interea.

Infertur, Vicarium Generalem vi mandati Generalis & Vicariatus sui posse 1. approbare Con-

Oppones. Multa ex allatis, præsertim poste-
riora a. n. negantur Vicario Generali ab Au-
thoribus variis. Specialiter autem impugna-
re vi mandati Generalis; quia causæ Matrimo-
niales æquiparantur Criminalibus; & arduis.
c. penult. de in integr. Restit. & Trid. S. 24. c. 20.
de Ref. dicit, earum cognitionem Episcopalis
esse auctoritatis. R. Auctores sine dubio non
conveniunt in determinandis his omnibus, ad quæ
sufficit mandatum generale, & quæ exigunt
mandatum speciale; eo quod à Jure non sunt
determinata in specie. Ego judicavi, me non
erratum tribuendo potestatem generalem
Vicario in enumeratis casibus pro Germania
nostra, si sequar Begnuddellum recentissimum
Scriptorem, qui ipse per plures annos sustinuit
Officium Vicarii Generalis in Germania, nimirum
Frisingæ, & in prædictis omnibus Vicario
jurisdictionem absque speciali mandato ad-
struit V. Episcopus. Quando dubitat Vicarius
Generalis, an indigeat mandato speciali, & E-
piscopus præsens est, in negotiis magis arduis
debet ad illum recurrere: si vero Episcopus
proficiscatur peregrine, vel difficilis ad eum re-
versus sit, solet dare Vicario plenius manda-
tum ad specialia. Quod additum est de cau-
sis Matrimonialibus, destituitur sufficienti fun-

Dico 4. Vicarius Generalis vi sui Vicariatus & mandati generalis multa non potest, quæ aliis Episcopo competunt, sed indiget mandato speciali, expresso vel tacito. Sumitur rursus ex c. 2. cit. cum in generali concessione illa non veniant, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus. c. 2. de penit. *Gremis. in 6. c. 81. de R. J. in 6. Dixi 1. quæ aliis competunt Episcopo, præsertim quæ ei competunt non ut Episcopo & jure ordinario, sed ut delegato Sedis Apostolicæ specialiter commissæ à Papa vel Concilio Generali, aut ex privilegio, & jure speciali. 2. multa, scilicet ea, quæ vel ex dispositione juris, vel ex consuetudine, vel propter rei arduum juxta prudentis viri arbitrium reservantur ipsi Episcopo ejusque speciali licentia, & non esse comprehensa in primo mandato generali merito creduntur. 3. indiget mandato speciali, expresso vel tacito. Tacitum mandatum dari putat laudatus Begnudellius contra Rebuff. & alios, quando Vicarius constitutus est ab Episcopo cum libera speciali, & plenaria potestate, vel cum hac clausula: possit omnia, quæ potest Episcopus. Sed rectius videtur negandum, saltem quoad posterioriorem clausulam, etiam si Episcopus hæc verba ei adiceret: etsi speciale mandatum requirant. per c. 4. de Procurat. in 6. quia specialia non committuntur, nisi in specie exprimentur, cum speciali notâ digna sint. c. 2. & 81. cit. Si tamen Episcopus in hujusmodi mandato, tali clausula munito, exprimeret unam vel alteram causam in specie, quæ aliis requirit mandatum speciale, adderétque: & alia omnia possit, quæ speciale mandatum requirunt; tunc vi hujus clausulæ posset minora & æqualia expressis, licet aliàs speciale mandatum exigent, non verò majora, sine nova commissione. arg. c. 15. de Refr. & Clem. 2. de Procurat.*

Quæres; quænam sint illæ causæ & casus,
pro quibus Vicarius Generalis indiget speciali
mandato & consensu Episcopi? R. sunt; 1. *Cau-
sæ Criminales* graviores. c. 2. b. t. in 6. Unde Vi-
carius sine mandato speciali non potest depo-
nere Clericos, privare beneficiis, eorum bona
addicere fisco, hæreticum condemnare ad
mortem; potest tamen de criminibus inquire-
re, & cognoscere eum in finem, ut Episcopo re-
ferat, aut ut emendet, ac amoveat scandala;
non vero ut ipse puniat: item potest incarcera-
re delinquentes, moderare verberes, & tor-
quere etiam, imò absolute ad trêmes mittere.
2. *Causæ arduæ*; quales sunt visitare Diocè-
sim; nisi impediens Episcopus; congregare Sy-

nodum Diocesanam : adire loco Episcopi Synodum Provinciale aut Generalem : ultimas voluntates, etiam pias, exequi : alienare res Ecclesiarum : causas feudales, saltem majores, cognoscere ac decidere, aut juramentum fidelitatis à vassallis Episcopi recipere : pensionibus aut collectis, vel subsidio charitativo onerare Clericos vel beneficia : exigere quartas Decimarum, Funeralium, aut Synodaticum : adire hereditatem lucrosam Ecclesiarum Cathedrali delatam, aut eidem constituere deconomum : dare Coadjutorem Parocho, aut in parochia constituere Vicarium perpetuum : exequi mandata & poenas Edictorum : judicare in causa Episcopi, vel ejus Ecclesiarum : procedere contra Canonicos ; quod respectu exemptorum tam Collegiatarum quam Cathedralis Ecclesiarum ne quidem cum mandato speciali potest, nisi adhibitis duobus de Capitulo : interesse electioni Prælatorum : dare licentiam Clericis prorogandi jurisdictionem Judicis Ecclesiastici. 3. *Causa Beneficiales*, puta conferre beneficia quæ ad liberam Episcopi collationem pertinent, aut præsentare ad beneficia, quæ sunt juris Patronatus Episcopalis : recipere resignationes beneficiorum : erigere novam parochiam, aut transferre Ecclesias vetustate collapsas, ad Matricem vel aliam viciniorum : unire beneficia : ea suppressere : dividere Ecclesias parochiales : dare consensum in reservationem juris Patronatus. 4. *Actus jurisdictionis voluntarie, & liberalis gratia*, ut concedere indulgentias : dare Dimissorias, nisi Episcopus agat in remota, & ab Ordinandis adiri difficulter possit : absolvere à casibus, Episcopo reservatis à jure (potest tamen absolvere à casibus, quos sibi Episcopus reservat, item à censuris, & casibus Pontificis, in quibus absolvit Episcopus ratione necessitatis) dispensare in votis, juramentis, impedimentis Canonicis : statutis & legibus diocesanis, observatione festorum, jejuniorum, in irregularitatibus, etiam ex delicto occulto provenientibus &c. nisi in his casibus potestatem dispensandi tribuat vel necessitas, vel consuetudo ; nam vi consuetudinis in Germania Vicarii Generales passim dispensant in observatione festorum, jejuniorum, & aliis similibus frequenter occurrentibus, item in denuntiationibus Matrimonialibus : commutare vota, vel poenas, vel facere compositionem cum reis. 5. *Actus Ordinis Episcopalis*, uti consecrare calices, patenas, & corporalia : consecrare Ecclesias : consecrare Virgines : benedicere Abbates & Abbatissas : conficere olea sacra : conferre Ordines : dare licentiam conferendi eosdem alieno Episcopo in diocesi sui Episcopi &c. Quæ omnia sine mandato speciali non potest Vicarius, etiam si simul sit Episcopus ; si verò Episcopus non sit, neque cum mandato speciali has functiones peragendi capax est ; conceditur tamen ipsi, licet non Episcopo, cum mandato speciali reconciliare Ecclesias, & benedicere paramenta ; quia non sunt actus Ordinis Episcopalis. Denique prohibita est Vicario sine speciali licentia Episcopi translatio sue potestatis Vicarialis in alium, per c. 4. h. t. &

Novel 128. c. 20. hinc non potest sibi substituire delegatum ad Universitatem causarum ad longum tempus ; quamvis possit ad breve ob valetudinem vel aliam necessitatem, aut unam vel alteram causam alteri delegare totam. Desumpti hæc iterum ferè ex Begnudellio cit. Vicario Frisingensi.

Dico 5. Jurisdictio & Officium Vicarii Generalis finitur 1. Renuntiatione, qua sponte dimittit Vicariatum. 2. Revocatione data potestatis ab Episcopo facta & intimata Vicario ; nam quamdiu non intimata fuerit Vicario hæc revocatio, & quidem per ipsum Episcopum, vel alium ad hoc deputatum, tamdiu durat potestas Vicarii ; ac proin ejus acta valent post revocationem, nondum tamen ipsi cognitam vel cognitam quidem, sed non per Episcopum, vel ab eo deputatum : quia per quas causas aliquid nascitur, per easdem & dissolvi debet. c. 1. de R. J. sed Vicarius Generalis nascitur per expressam intimationem Episcopi, sive ore tenus, sive scripto (quo modo rectè constituitur Vicarius, ut legitime probari valeat : communicata potestas) illa fiat ; quia requiritur consensus Vicarii delatum officium acceptantis : ergo. 3. Per mortem naturalem Episcopi. 4. Per mortem ejus Civilem, puta per depositionem. 5. Per translationem illius ad alium Episcopatum. 6. Per renuntiationem seu resignationem Episcopatus. Quibus casibus, saltem quatuor ultimis, extinguitur in Vicario omnis potestas, etiam quoad causas jam inchoatas ante mortem, depositionem, translationem, vel resignationem Episcopi, adeoque etiam si res non amplius sit integra : & per hoc etiam differt Vicarius à Judice delegato, cujus potestas non expirat cum morte delegantis, si res non amplius sit integra, sed negotium jam coeptum. c. 19. & 20. de Off. deleg. Ratio disparitatis est ; quia potestas & tribunal Vicarii est idem cum potestate & tribunali Episcopi : ergo impossibile est pereunte uno durare alterum : at potestas & tribunal delegati est distinctum à tribunali delegantis ; unde & à delegato ad delegantem datur appellatio, non verò à Vicario ad Episcopum. c. 2. de consuet. in 6.

Sed quid ? si Episcopus sit excommunicatus, & suspensus, interdictus, & sic carens omni jurisdictione : vel si captus à Paganis, hæreticis &c. nequeat exercere jurisdictionem in sua diocesi : estne adhuc aliqua potestas Vicario Generali ? 2. est habitualiter, non actualiter ; nam sicut ipse Episcopus in his casibus non potest exercere jurisdictionem propter impedimentum, eaque interea devolvitur ad Capitulum, ita pariter impeditum est exercitium ejusdem jurisdictionis in Vicario : quæ proin non finitur, sed suspenditur, usque dum tollatur impedimentum ex parte Episcopi.

§. 2.

De Vicario Capituli.

Sciendum, quandoquidem Sede Episcopali vacante jurisdictio devolvitur ad Capitulum. c. 3. & fin. de suppl. neglig. in 6. idem Capitulum tenet